

УДК 811.111'276.5'25.

І. М. Міщук

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АМЕРИКАНСЬКОГО КОМП'ЮТЕРНОГО СЛЕНГУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Актуальним питанням сьогодення є дослідження комп'ютерного сленгу в умовах сучасного технічно-оснащеного і мобільного суспільства. Навколишній світ важко уявити без швидко зростаючих темпів глобалізації та комп'ютеризації, що тісно пов'язані між собою. Як результат, мова постійно зазнає певних змін, з'являються нові слова. Головним джерелом нової лексики в сучасній англійській мові та американському варіанті цієї мови є комп'ютерна технологія – наука, що з'явилася відносно недавно і стрімко поповнюється та вдосконалюється, відображаючи процеси ускладнення та модернізації в самій галузі комп'ютерних та інформаційних систем. Тому виникає потреба і в більш широкому дослідженні комп'ютерної мови, а саме комп'ютерного сленгу.

Сучасна лінгвістика та перекладознавство демонструють зростаючий інтерес до вивчення джерел виникнення комп'ютерної лексики. Різні аспекти сленгу вивчалися такими вітчизняними дослідниками як Н. Виноградова, І. Гальперін, П. Горшков, Т. Захарченко та зарубіжними Е. Партрідж, Е. Раймонд, Р. Спірс та А. Швейцар.

Отже, мета нашої статті – розкрити особливості вживання та перекладу американського комп'ютерного сленгу.

На основі студіювання науково-лінгвістичних джерел з'ясовано, що сутність дефініції «комп'ютерний сленг» є предметом досліджень багатьох науковців. Проаналізувавши різні підходи щодо вивчення цього поняття, ми можемо зробити висновки, що це слова, які служать для спілкування людей однієї професії – програмістів, або просто людей, що користуються послугами комп'ютера.

Необхідно зазначити, що існує багато класифікацій комп'ютерного сленгу, але зупинимось, на нашу думку, на двох основних.

Н. Виноградова пропонує наступну класифікацію комп'ютерного сленгу [1]:

- 1) пряма транслітерація англійського слова при збереженні основного значення лексеми (варнінг – від англ. «warning» означає про можливу помилку програми або про виключну ситуацію);
- 2) фонетичне та граматичне спотворення оригіналу (батон від англ., що в перекладі гудзик, кнопка означає будь-яку кнопку);
- 3) до третьої групи відносяться слова, вибрані із міркувань фонетичної подібності англійським оригіналам (милити від англ. «mail»,

що в перекладі означає «лист», «пошта» – писати чи передавати повідомлення по мережі) та слова, що набули нового значення в результаті іронічно-карнавального переосмислення вже існуючої лексики (блін – компакт-диск);

4) слова-акроніми – це слова і за походженням, і за способом творення слова, які важко скоротити і ще не втягнуті в процес засвоєння її рідною мовою (AFAIK – as far as I know – наскільки мені відомо; FYI – for your information – до вашого відома).

Ще одну класифікацію пропонує П. Горшков [2]:

1) калька (повне запозичення напр. *device* – девайс – при цьому слово запозичується повністю зі своєю вимовою, написанням і значенням);

2) напівкалька (запозичення основи) – додаванням закінчень та суфіксів до основи англійського слова;

3) переклад:

а) із застосуванням стандартної лексики в особливому значенні;

б) із використанням сленга інших професійних груп;

4) фонетична мімікрія (слова, які переходять в сленг набуваючи нового значення і ніяким чином не пов'язане із загальноживаним).

Беручи до уваги класифікації Н. Виноградової та П. Горшкова, ми можемо констатувати, що незрозумілість окремих слів американського комп'ютерного сленгу зумовлена тим, що вони означають специфічні, маловідомі для широкого загалу поняття, або мають відношення до певних локальних обставин. Але в середовищі людей, так чи інакше пов'язаних із комп'ютером, існують і неофіційні позначення тих чи інших понять, те, що можна назвати професійним «арго» або «сленгом». Ці слова, на думку Ю. Зацного [3], набувають значення неологізмів, мають свої характерні особливості і в структурі, і в семантиці. Основними вимогами до перекладу таких термінів є повне збереження семантичного наповнення одиниці перекладу. Терміни, що були перекладені, займають важливе місце в термінологічній структурі української мови і навіть отримують статус загальноживаної лексики. До ваших послуг словник комп'ютерного жаргону за ред. О. Баєва, словник американського сленгу за ред. Р. Спірса [6], Інтернет-словники комп'ютерного сленгу та ін.

З огляду на це слід зауважити, що при перекладі неологізмів сфери комп'ютерних технологій та Інтернет, зокрема, найскладнішим є з'ясування слова.

Відомо, що основні труднощі перекладу сленгізмів з англійської мови на мову перекладу (оригіналу), так і навпаки, полягають у тому, що сленг є найрухомішим шаром лексики і жоден словник не в змозі наздогнати виникнення та розвиток сленгових одиниць. Тому при перекладі потрібно підшукувати сучасні еквіваленти. Український сленг, на відміну від американського – явище мало розвинуте та маловивчене, через це виникають певні труднощі при пошуку

відповідного сленгізму при перекладі американського комп'ютерного сленгу. Результатом є часта заміна англійських сленгізмів українськими лексемами та фразеологемами стилістично нейтрального характеру, або використання описового перекладу.

Поділяючи точку зору Є. Єнікєєвої [4], ми вважаємо, що основними основними засобами перекладу американського комп'ютерного сленгу є:

1) транслітерація та транскрипція (використовується при перекладі окремих слів-термінів. Напр.: adapter (адаптер), Basic (Бейсік), hacker (хакер)).

2) калькування – це засіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідностями у мові перекладу: напр.: disc storage (дисківа пам'ять), current drive (потічний дисківод), image recognition (розпізнання зображення).

3) експлікація (описовий переклад) – це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця мови-оригіналу замінюється словосполученням, яке дає пояснення або визначення даної одиниці: pop-mouse program програма, яка не підтримує роботу з мишкою; native mode – режим роботи у власній системі команд .

Встановлено, що продуктивність експлікації при перекладі американського комп'ютерного сленгу на українську мову пояснюється розбіжностями у засобах творення слів та словосполучень. В англійській мові переважають багато компонентні безприйменникові сполучення, що не є притаманними українській мові і це створює певні труднощі в процесі перекладу. Але труднощі при перекладі багатокомпонентних словосполучень можна усунути за допомогою калькування зі зміною послідовності компонентів словосполучення: BIOS (Basic Input/Output system) – базова система вводу-виводу, DMA (Direct Memory Access) - прямиий доступ до пам'яті.

Заключний аспект підводить нас до думки, що основними засобами перекладу сленгових конструкцій на українську мову є пошук відповідного еквіваленту, експлікація та калькування. Слід пам'ятати, що переклад термінологічних словосполучень більше здійснюється засобами калькування та експлікації, а транслітерація / транскрипція використовуються для перекладу окремих слів-термінів. Тому і виникає потреба у більш широкому дослідженні комп'ютерної лексики, зокрема американського комп'ютерного сленгу.

Список використаної літератури

1. Виноградова Н. В. Компьютерный сленг и литературный язык: проблемы конкуренции / Н. В. Виноградова // Исследования по славянским языкам. – 2001. – № 6. – С. 203 – 216. **2. Горшков П. А.** Сленг хакеров и геймеров в Интернете: Автореф. дис...канд. филол. наук. – Москва, 2006. – 21 с. **3. Зацний Ю. А.** Неологізми англійської

мови 80 – 90 років ХХ століття / Ю. А. Зацний // – Запоріжжя : РА «Тандем-У», 1997. – 396 с. **4. Єнікєєва Є. М.** Особливості перекладу комп'ютерних термінів на українську мову/ Є. М. Єнікєєва // Вісник СумДУ. – 2001.– №5 (26). – С. 54 –59. **5. Захарченко Т. Є.** Английский и американський сленг / Т. Є. Захарченко. – М. : АСТ, 2009. – 478 с. **6. Spears R. A.** NTC's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions / R. A. Spears. – N. Y. : McGraw Hill, 2000. – 560 p.

Мищук І. М. Особливості перекладу американського комп'ютерного сленгу українською мовою

У статті розглянуто особливості формування, функціонування та перекладу американського комп'ютерного сленгу на українську мову. Подано класифікацію комп'ютерного сленгу. Визначено основні засоби перекладу сленгових конструкцій на українську мову (транслітерація та транскрипція, калькування, експлікація). А також описані труднощі перекладу американського комп'ютерного сленгу з мови оригіналу на мову перекладу.

Ключові слова: сленг, комп'ютерний сленг, еквівалент, засоби перекладу.

Мищук И. М. Особенности перевода американского компьютерного сленга на украинский язык

В статье рассмотрены особенности формирования, функционирования и перевода американского компьютерного сленга на украинский язык. Подана классификация компьютерного сленга. Определенно основные средства перевода сленгових конструкций на украинский язык (транслитерация и транскрипция, калькирование, экспликация). А также описанные трудности перевода американского компьютерного сленга из языка оригинала на язык перевода.

Ключевые слова: сленг, компьютерный сленг, эквивалент, средства перевода.

Mishchuk I. M. Features of Translation of the American Computer Slang into Ukrainian

The features of forming, functioning and translation of the American computer slang into Ukrainian. are considered in the article. Classification of computer slang is given. Main means of translation of slang constructions into Ukrainian are determined (transliteration and transcription, calque, explication). And difficulties of the translation of slang from the source language into target language are also described.

Key words: slang, computer slang, equivalent, means of translation.

Стаття надійшла до редакції 07.02.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Моїсеєнко О. Ю.